

Dr Petar I. Kozić: LENJINIZAM; Seminar za političku i društvenu istoriju Fakulteta političkih nauka, Beograd, 1971, str. 174. — Najnovija knjiga univerzitetskog profesora dr Petra Kozića predstavlja novi prilog razradi ortodoksne marksističke misli o društvu, koju je autor dosledno razvijao i u nizu svojih ranijih studija. U ovoj monografiji, objašnjavajući suštinu i značaj lenjinizma, autor se oslanja na preciznu analizu društveno-istorijskih uslova nastanka i razvoja Lenjinovog pogleda na svet i analizu savremenih društvenih kretanja. Na istoj osnovi zasniva i razmatranje veza izvorne Lenjinove misli sa savremenim filozofskim i sociološkim strujanjima i praksom sveta na sudbinskom raskršću socijalizma i ultra razvijenog kapitalizma.

Monografija se sastoji iz tri dela: I. Marksizam i lenjinizam, II. O bitnom i osnovnom sadržaju lenjinizma i III. Lenjinizam, komunizam i teorija Welfare state (Aktuelnost Lenjinovog dela).

U prvom delu monografije autor prezentira i kritikuje razna shvatanja o lenjinizmu. Naročito sovjetska filozofska, politička i sociološka literatura govori o lenjinizmu kao posebnoj etapi marksizma ili kao marksizmu-lenjinizmu. S tim u vezi autor postavlja „dva dominantna pitanja: *prvo* — šta znači da je lenjinizam sinonim marksizma; zašto je marksizam esencija (suština) lenjinizma, a lenjinizam jedna istorijska egzistencija (pojavnost) marksizma, i, *drugo* — šta je *differentia specifica* lenjinizma; u kom smislu je lenjinizam nešto drugo (različito) od marksizma?”

U odgovoru na prvo pitanje autor polazi od „činjenice da je Lenjinov pogled na svet, njegova naučna misao i revolucionarno praktična delatnost zasnovana na Marksovom učenju — *marksizmu*“. Lenjin je za teorijsku osnovu svog učenja uzeo Marksov dijalektički materijalizam i smatrao je Marksov istorijski materijalizam za najveću tekovinu naučne misli. Njegovo učenje je neodvojivo od marksizma i u tom smislu lenjinizam jeste marksizam. Lenjin sâm nije smatrao da je njegovo shvatanje posebno od Marksove teorije dijalektičkog materijalizma, a još manje da čini posebnu etapu marksizma. Jer marksizam ne isključuje nijednu epohu, te za proučavanje neke epohe nije neophodan novi marksizam, marksizam te epohe. U tom smislu lenjinizam ne postoji.

Lenjinizam, ipak, postoji — objašnjava autor u drugom delu monografije. Lenjinizam je „i učenje o socijalističkoj revoluciji — njenoj stra-

tegiji i taktici", „teorijsko-metodološka osnova naučnih istraživanja društvenih pojava kao svojevrсни produžetak i nastavak Marksovog metoda", „istorijski materijalizam kao empirijski zasnovana teorija društva i njegovog razvitka", „praktična organizovanost marksističkih ideja".

U odnosu na marksizam, smatra autor, *differentia specifica* lenjinizma je u stvaranju preciznih kategorija koje se odnose na istorijski konkretne društvene pojave da bi na osnovu njih Lenjin primenjivao opšte stavove marksizma (analiza kapitalizma u Rusiji, rukovođenje proleterskom revolucijom i organizacija sovjetske države, zasnivanje nove ekonomske politike, razrešavanje nacionalnog pitanja, objašnjenje fenomena rata, stvaranje revolucionarne partije proletarijata, razvijanje marksističke ideologije, naučne svesti i socijalističkog humanizma, izučavanje imperijalističke faze kapitalizma i dr.). Lenjin je zaista razumeo Engelsov stav da Marksov i njegov metod treba, pre svega, shvatiti kao rukovodstvo u izučavanju istorije, a ne kao polugu za konstruisanje na hegelijanski način.

Treći deo monografije posvećen je kritici savremenih buržoaskih solidarističkih, kvazimarksističkih i teorija tipa „države blagostanja" — sa stanovišta Lenjinovog učenja o razvoju društva. Nasuprot tezi o radikalnim promenama u klasnim odnosima, po kojoj savremena država nije klasna organizacija, nego organizacija za zaštitu zajedničkih interesa svih članova društva, što dokazuje stalno povećanje opšteg društvenog standarda i razvoj političkih sloboda, autor opravdano ističe Lenjinovo shvatanje permanentne borbe protiv buržoazije. Lenjin je stalno isticao da buržoazija oduvek koristi sve metode održanja klasne vladavine, prikrivajući klasnu sadržinu i svoje klasne interese liberalnim metodama političkog upravljanja i reformama ekonomskog delovanja, koje postoje paralelno sa antidemokratskim merama i institucijama. On je utvrdio da se demokratski oblici i elementi opšteg blagostanja u buržoaskom društvu rađaju i pojavljuju u vezi sa rastom revolucionarnog radničkog pokreta, tehnike i proizvodnih snaga uopšte. S tim u vezi autor opravdano primećuje da i u državi blagostanja radnička klasa jeste klasa koja stvara, proizvodi blagostanje, ali ga proizvodi u sve većoj meri za buržoaziju, a tek kao nuzproizvod i sebi, i to zavisno od ukupnih odnosa društvenih snaga. Lenjinovo učenje o državi nije izgubilo od aktuelnosti pojavom teorija tipa *welfare state*.

Pored navedena tri dela monografija sadrži i znatan broj odabranih tekstova iz bogatog Lenjinovog stvaralaštva.

Osobine ove monografije preporučuju je svima onima koji se bave ozbiljnim studijama filozofije, politike i sociologije, pre svega stručnjacima, ali i studentima navedenih disciplina koji žele da prodube i prošire svoje studije.

Dragan Stanimirović